

Tézisek a doktori dolgozatomhoz

Lukács József

Tézisek

Doktori dolgozatomban a fáról mint személyes anyagról írtam. Megkíséreltem személyes munkáimmal bemutatni az anyag törvényszerűségeinek és megmunkálhatóságának lehetőségeit. Írásom teljes mértékben tükrözi a fával történő foglalatosságom élményét. Igyekeztem részletesen ismertetni mindazon anyagokat, amelyekkel dolgoztam és amelyeknek élményei, az újra és újra történő rácsodálkozás, felismerés és belátás lehetőségeiben meghatározóak voltak. Emiatt is foglalkoztam a személyesen kipróbált anyagok és receptek ismertetésével, amelyben előzetes faipari, sokszorosító grafikai és festészettechnikai tanulmányaim jegyzeteit, tapasztalatait használtam fel alapul.

A faragás ideje

Itt említeném mindazon tapasztalatokat, amelyeket tanulmányaim befejeztével (1998-2001) hazai és külföldi szimpóziumokon szereztem. A szimpóziumokon a faragás idejének kötöttsége és rövidege nagymértékben meghatározza a szobrok formai kialakítását és kidolgozottságát. Gondolok itt elsősorban a nagy méretben történő megfogalmazásokra és a különböző lehetőségekre a faragással kapcsolatosan. Az alkotó számára a faragás, a megmunkálás élménye és az anyag közvetlen kontaktusa, a koncentrált figyelem és a feltáruló lehetőségek játékos változatossága meghatározó.

A szobor formai változásainak folyamatossága előre vetítheti az alkotóban lezajló személyes változások sorozatát. Tapasztalataim szerint, mindez a szobor befejeztével kezdődik el igazán. A különböző helyszínek élményeinek összessége indítja el mindazon változásokat, amelyeket „csendben” és emberi bensőnkben tapasztalhatunk. Számomra ez egyet jelent a visszatérés nyugalomával járó elmélyültséggel, mivel a személyesen átélt tapasztalatok utólag formálják, tanítják, vezetnek és alakítják az alkotót. Az élmény és az alakítás öröme lecsendesedve meditatív állandósággal párosult létező alakulásban nyilvánul meg, amely további lehetőségeket rejt magában. A faragás vagy a megmunkálás tovább zajlik bennünk anélkül, hogy valós fizikai kapcsolatba kerülnénk az anyaggal. Nagymértékben segít hozzá bennünket

ez a folyamatos gondolkodás ami valójában bensőnkben zajlik és felszínre kerül akkor, amikor újra lehetőségünk lesz az újabb rönkök vagy anyagok megmunkálására.

Az anyag és az ember kapcsolata

Valós emberi, alkotói karakterekre visszavezethető az anyagok iránti figyelem és érzékenység megnyilvánulása. Úgy vélem, a faragás élménye és az anyag alakításának igénye meghatározza és kiválasztja azokat az alkotókat, akikben kérdésként és érdeklődésként felmerül a lehetőségek iránti kíváncsiság. Ebben az esetben feltétlenül kiemelném a fát mint anyagot, mivel a legkisebb daraboktól kezdve a nagyméretű rönkökig élő és állandóan változó anyagról van szó. A fa teljes mértékben jelez és felkínálja lehetőségeit és korlátjait. Emiatt is fontos, hogy mit és miért választunk anyagként, médiumként. Miért a fa az amiben a létrejövő szobor lehetőségét feltételezzük? Azt hiszem, hogy bizonyos fákat kivéve, például az élő szálkás fenyő, a tölgyek létezésének ideje ember léptékű és emberi tudattal felfogható elmúlásuk tapasztalható, nyomon követhető. A kulcsszó mindenképpen a fa élő, megismételhetetlen, egyszeri létezésének nagyszerűségéből származtatható. A fa szerkezeti adottságainak ismeretében, valamint a faragással egy időben kialakuló tapasztalat által szemléletünkben felerősödhet, magasztosabbá válhat a fának mint létező, élő organizmusnak szeretete. Abban az esetben ha képesek vagyunk elfogadni a fa relatív időtlenségét, akkor teljes mértékben szembesülhetünk, az elmúlás, az átalakulás és pusztulás lehetőségének kérdésével. Az anyag szempontjából nézve ez azt hiszem fel sem merül. Ember által feltett kérdés ez, amely mindig a saját létezésének és idejének minőségeit feszegeti.

Doktori dolgozatomban az anyagokat, amelyeket használtam részletesen ismertettem. Alkalmazhatóságukat személyes munkáimmal és tapasztalataim leírásával igazolom. Fontosnak tartom említeni, hogy jegyzeteim mások számára is támpontokat jelenthetnek személyes tapasztalatok gazdagításában és a kísérletezések játékosságában. Hasonlatos élmény és öröm forrását jelentheti mindez, mint amelyet jómagam éreztem és tapasztaltam. Az alakítás igényét és az ebből származó lehetőségeket szeretném hangsúlyozni. Azt gondolom, hogy fáktól, anyagoktól függetlenül vissza köszön mindaz, amit a személyes tapasztalaton és a személyes sikerélményen keresztül érezhet az alkotó. Ez is csakúgy, mint a fa egyszeri és megismételhetetlen. Az átélt és megélt, megértett lehetőségek érzete, azonban saját magunk részévé válik és teljes mértékben magában hordozva tovább alakítva a következő lehetőségek halmazát.

Fák lehetnénk, ha képesek lennénk rá, hogy fák legyünk. Amint fentebb említettem, a fa létezésének ideje emberi idővel is talán felfogható. Elvágyódásként is értelmezhető ez, amely mögött az elmúlás-létezés kérdése feltételezhető. Mindez, azonban újra feltételezi az anyag kérdését és szándékos választását. Az elmúlás és a pusztulás megértése az időnek és érzetének elfogadhatatlan elfogadása. Abban az esetben ha elutasítanám az időt nem fogadnám el relativitását és nem készítenék fa szobrokat. Nem foglalkoztatna sem az anyag sem a fák, mint létezők, élők, egyediek és mindig rejtelmesen megismételhetetlenek.